

Dążenie do rozwoju ekologicznego

Streszczenie w języku polskim

- Rozwój ekologiczny oznacza podejmowanie działań sprzyjających wzrostowi i rozwojowi gospodarczemu przy jednoczesnym zapewnieniu, że aktywa naturalne będą nadal dostarczać zasobów oraz usług środowiskowych, od których zależy nasz dobrobyt. Aby rozwój ten przebiegał prawidłowo, należy przyspieszyć inwestycje i wprowadzanie innowacji, które będą stanowić podstawę zrównoważonego wzrostu i zapewnią nowe możliwości gospodarcze.
- Powrót do dotychczasowej formy aktywności gospodarczej byłby nierozsądnym posunięciem, a w ostatecznym rozrachunku nie zapewniłby trwałego wzrostu. Wiązałyby się z ryzykiem zwiększenia kosztów ludzkich i ograniczenia wzrostu oraz rozwoju gospodarczego. Mógłby pociągnąć za sobą nieodwracalne zmiany w postaci wzrostu niedoborów wody, efektu „wąskiego gardła” w kontekście zasobów, zanieczyszczenia powietrza i wody, zmian klimatycznych i zmniejszenia różnorodności biologicznej — dlatego też pojawia się potrzeba opracowania strategii, które zapewnią bardziej ekologiczny rozwój.

Źródła ekologicznego rozwoju

Rozwój ekologiczny może rozwiązać problemy gospodarcze i ekologiczne oraz stworzyć nowe źródła wzrostu poprzez następujące kanały:

- **Wydajność.** Bodźce prowadzące do zwiększania wydajności w zakresie wykorzystania zasobów i aktywów naturalnych: zwiększenie wydajności, zmniejszenie ilości odpadów i zużycia energii oraz najbardziej wydajne wykorzystanie dostępnych zasobów.
- **Innowacje.** Możliwości wprowadzania innowacji, dla których bodźcem byłyby polityki oraz warunki ramowe dające możliwość wykorzystania nowych sposobów rozwiązywania problemów ekologicznych.
- **Nowe rynki.** Tworzenie nowych rynków poprzez stymulację popytu na ekologiczne technologie, towary i usługi; tworzenie nowych szans na zatrudnienie.
- **Zaufanie.** Podnoszenie zaufania inwestorów poprzez zwiększanie przewidywalności i stabilności działań rządu dotyczących ważniejszych kwestii związanych z ochroną środowiska.
- **Stabilność.** Bardziej zrównoważone warunki makroekonomiczne, mniejsza zmienność cen zasobów oraz wspieranie konsolidacji budżetowej, na przykład przez dokonywanie przeglądów struktury i wydajności wydatków publicznych, a także zwiększanie dochodów dzięki wycieciu zanieczyszczeń.

Rozwój ekologiczny może także zmniejszyć ryzyko zachwiania wzrostu spowodowanego przez:

- **Effekt „wąskiego gardła” w kontekście zasobów** prowadzący do zwiększenia kosztów inwestycji związanych na przykład z budową kosztownej infrastruktury, jeśli zasoby wody zostaną uszczuplone lub jeśli ich jakość spadnie (np. koszty urządzeń do odsalania wody). Pod tym względem koszty związane z utratą kapitału naturalnego mogą przekroczyć zyski wygenerowane przez działalność gospodarczą, co w przyszłości uniemożliwi utrzymanie dynamiki wzrostu.
- **Brak równowagi** w systemach naturalnych powodujący także głębsze, nagłe, wysoce szkodliwe i potencjalnie nieodwracalne zmiany — jak to miało miejsce w przypadku niektórych zasobów rybnych i jak może się stać w przypadku utraty różnorodności biologicznej spowodowanej ciągłymi zmianami klimatycznymi. Próby określenia potencjalnych progów wskazują, że w niektórych przypadkach (np. związanych ze zmianami klimatycznymi, globalnym cyklem azotowym i utratą różnorodności biologicznej) progi te zostały już przekroczone.

Ramy rozwoju ekologicznego

Nie istnieje uniwersalny przepis na realizację strategii rozwoju ekologicznego. Wprowadzanie bardziej ekologicznych rozwiązań na ścieżkę rozwoju danej gospodarki może mieć różny przebieg w zależności od aktualnej polityki, danego kontekstu instytucjonalnego, poziomu rozwoju, posiadanych zasobów naturalnych oraz określonych trudności w obszarze ochrony środowiska. Kraje rozwinięte, wschodzące i rozwijające się staną wobec odmiennych wyzwań i możliwości podobnie jak kraje, w których panują różne warunki gospodarcze i polityczne.

Z drugiej jednak strony istnieją kwestie, z którymi należy się uporać niezależnie od okoliczności. Po pierwsze, dobra polityka gospodarcza jest podstawą każdej strategii rozwoju ekologicznego. Elastyczna, dynamiczna gospodarka to najlepsze środowisko dla rozwoju, sprzyjające przechodzeniu do bardziej ekologicznych rozwiązań. Bardziej ekologiczny rozwój będzie z kolei wymagał wydajniejszego wykorzystania zasobów, aby zminimalizować obciążenie środowiska naturalnego. Wydajne wykorzystanie zasobów i gospodarowanie nimi to kluczowy cel polityki gospodarczej. W tym kontekście zostanie zastosowanych wiele narzędzi fiskalnych i regulacyjnych, które zazwyczaj nie są związane ze stricte ekologiczną strategią. W każdym przypadku działania polityczne wymagają uwzględnienia wielu rodzajów polityki, nie tylko tradycyjnej polityki ekologicznej.

Strategia rozwoju ekologicznego opiera się na wzajemnie powiązanych elementach polityki gospodarczej i ochrony środowiska. Brana jest w niej pod uwagę całkowita wartość kapitału naturalnego i jego udział w rozwoju. Strategia ta koncentruje się na opłacalnych sposobach zmniejszania presji na środowisko, pozwalających na przejście do nowych modeli rozwoju, które z kolei pozwolą uniknąć przekroczenia lokalnych, regionalnych i ogólnosięwiatowych wartości progowych dotyczących środowiska.

Innowacje odegrają kluczową rolę. Można się spodziewać, że obecne technologie produkcji i zachowania konsumentów będą przynosić pozytywne rezultaty jedynie do czasu — do momentu osiągnięcia granicy, poza którą wyczerpanie kapitału naturalnego będzie miało negatywny wpływ na ogólny rozwój. Nie ma pewności co to tego, gdzie dokładnie we wszystkich przypadkach leży wspomniana granica, ale można być pewnym, że przy braku innowacji kapitał odtwarzalny zastępujący (uszczuplony) kapitał naturalny jest ograniczony. Innowacje mogą rozdzielić zależność pomiędzy rozwojem a uszczupleniem kapitału naturalnego, przesuując granicę dalej.

W strategii rozwoju ekologicznego uwzględnia się także fakt, że koncentracja na PKB jako wskaźniku rozwoju gospodarczego nie pozwala dostrzec, jak duże znaczenie dla dobrobytu i zdrowia społeczeństwa mają aktywa naturalne. Określa wobec tego szereg wskaźników postępu obejmujących jakość i strukturę rozwoju oraz jego wpływ na zdrowie i dobrobyt społeczeństwa. Pod tym, jak i wieloma innymi względami, rozwój ekologiczny jest kluczowym składnikiem zrównoważonego rozwoju (ramka 1).

Koszty gospodarcze wynikające z emisji określonych zanieczyszczeń oraz nadmiernej eksploatacji niektórych zasobów naturalnych są dość powszechnie znane. Po wprowadzeniu odpowiednich polityk będzie można zaobserwować wyraźne korzyści. W niektórych przypadkach wymiar i czas otrzymania zysków z funkcjonowania ekosystemów — korzyści, jakie ludzie czerpią z przyrody — są niepewne, jako że współzależności pomiędzy funkcjami ekosystemu, zmianami klimatycznymi i różnorodnością biologiczną są niezwykle złożone. Niemniej jednak działania mające na celu przeciwdziałanie niekorzystnym, nieodwracalnym, a nawet katastrofalnym skutkom, które podejmuje się już teraz, mogą zapobiec znacznym kosztom gospodarczym w przyszłości.

Decyzje dotyczące polityki gospodarczej muszą obejmować dłuższą perspektywę. Modele rozwoju i zmian technologicznych opierają się na sobie nawzajem, tworząc zależności od obranej ścieżki oraz skutkując uzależnieniem od jednej technologii i instytucji. Czynniki wpływające na środowisko również się kumulują, a ich wpływ jest niejednokrotnie nieodwracalny w skutkach. Tworzą one silne powiązania pomiędzy decyzjami podejmowanymi dziś a możliwościami gospodarczymi dnia jutrzejszego.

Ramka 1. Rozwój ekologiczny a zrównoważony rozwój

Zrównoważony rozwój zapewnia istotny kontekst dla rozwoju ekologicznego. Strategia rozwoju ekologicznego przygotowana przez OECD czerpie z licznych analiz i wysiłków związanych z tworzeniem polityk, będących efektem konferencji, która odbyła się w Rio de Janeiro dwadzieścia lat temu. Przedstawia jasny i konkretny plan wprowadzenia w życie szeregu pomysłów związanych ze zrównoważonym rozwojem, które po raz pierwszy omawiano w Rio.

Rozwój ekologiczny nie zastępuje zrównoważonego rozwoju — może być natomiast postrzegany jako jego część składowa. Ma węższy zasięg, wiąże się z celami operacyjnymi, które mogą prowadzić do konkretnego, wymiernego postępu na styku gospodarki i ochrony środowiska. Koncentruje się na warunkach niezbędnych dla innowacji, inwestycji i konkurencji, które mogą stworzyć nowe źródła rozwoju gospodarczego w zgodzie z odpornymi ekosystemami.

Strategie rozwoju ekologicznego powinny skupić się szczególnie na licznych problemach społecznych i kwestiach równości, które mogą wynikać bezpośrednio z wprowadzania rozwiązań w zakresie ekologicznego rozwoju — zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym. Będzie to niezbędnym elementem warunkującym pomyślne wprowadzanie polityki rozwoju ekologicznego. Strategie należy wprowadzać równolegle z inicjatywami podejmowanymi w szerszym wymiarze społecznym w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Strategia rozwoju ekologicznego przedstawia praktyczne ramy polityki, które są na tyle elastyczne, że idealnie pasują do zróżnicowanych uwarunkowań właściwych dla danego kraju i poziomu rozwoju. W połączeniu z inicjatywami innych organizacji międzynarodowych, m.in. Programu Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska, Komisji Gospodarczo-Społecznej ds. Azji i Pacyfiku Narodów Zjednoczonych oraz Banku Światowego, prace OECD na rzecz ekologicznego rozwoju mają na celu wspieranie celów konferencji Rio+20.

Dopasowanie tych ram do sytuacji krajów wschodzących i rozwijających się będzie wymagało odpowiednich polityk dotyczących rozwoju ekologicznego i ograniczenia ubóstwa. Istotne, wzajemnie uzupełniające się elementy rozwoju ekologicznego i działań w zakresie ograniczania ubóstwa można wykorzystać, aby wspomóc dążenie do Milenijnych Celów Rozwoju. Elementy te obejmują na przykład zapewnianie społecznościom bardziej wydajnej infrastruktury (np. wodnej i transportowej), poprawę słabej kondycji zdrowotnej związanej z degradacją środowiska oraz wprowadzanie efektywnych technologii pozwalających na obniżenie kosztów i podniesienie wydajności przy jednoczesnym odciążeniu środowiska. W krajach o niskim dochodzie, w których aktywa naturalne odgrywają kluczową rolę, polityki rozwoju ekologicznego mogą zmniejszyć podatność na ryzyko środowiskowe i poprawić bezpieczeństwo egzystencjalne ubogich.

Podstawowe kwestie dotyczące strategii rozwoju ekologicznego

Strategie rozwoju ekologicznego muszą zachęcać przedsiębiorstwa i konsumentów do bardziej ekologicznych zachowań, ułatwiać płynną i sprawiedliwą realokację miejsc pracy, kapitału i technologii w kierunku bardziej ekologicznej działalności oraz stanowić odpowiednią zachętę i wsparcie w kontekście opracowywania ekologicznych innowacji. Błędne polityki rządowe, a także ograniczenia i zaburzenia rynkowe prowadzą do powstawania niedoskonałości rynku lub z nich się wywodzą, co oznacza, że pomiędzy indywidualnymi zyskami z działalności gospodarczej a całkowitymi korzyściami, które przypadają w udziale społeczeństwu, często występują różnice. Polityki rozwoju ekologicznego mają na celu zniwelowanie tej różnicy i zwiększenie opłacalności inwestycji i innowacji ekologicznych. Mają też w zamierzeniu minimalizować dystrybucyjne konsekwencje zmian dla najmniej uprzywilejowanych grup społecznych i zarządzać ewentualnymi negatywnymi skutkami gospodarczymi dotyczącymi przedsiębiorstw, jednocześnie utrzymując zachęty do podnoszenia wydajności ekonomicznej.

Wprowadzanie strategii rozwoju ekologicznego będzie wymagało różnorodnych narzędzi, które wywodzą się z dwóch szerokich zestawów polityki. Pierwszy z nich obejmuje ramowe warunki, które wspierają zarówno rozwój gospodarczy, jak i ochronę kapitału naturalnego. Można tu wymienić podstawowy kontekst budżetowy i prawny, na przykład politykę podatkową i politykę w zakresie konkurencji, które — jeśli zostaną odpowiednio opracowane i zrealizowane — mogą zmaksymalizować wydajny przydział zasobów. Jest to znany już program polityki gospodarczej wzbogacony świadomością, że może przysłużyć się zarówno ochronie środowiska, jak i gospodarce. Do wymienionych kontekstów należy dodać politykę w zakresie innowacyjności (1), która kładzie największy nacisk na pomysłowość niezbędną do dużo oszczędniejszego i bardziej wydajnego wykorzystania kapitału naturalnego.

Drugi zestaw obejmuje polityki nakierowane na motywowanie wydajnego wykorzystania zasobów naturalnych i podnoszenie kosztów zanieczyszczeń. Stanowią one połączenie instrumentów polityki cenowej i innych instrumentów polityki. Załącznik 1 do niniejszego raportu opisuje szczegółowo szeroką gamę narzędzi polityki rozwoju ekologicznego, które przynależą do dwóch wymienionych zestawów.

Uwarunkowania właściwe dla poszczególnych krajów będą wprawdzie zróżnicowane, lecz wycena zanieczyszczeń i nadmiernej eksploatacji deficytowych zasobów naturalnych — za pomocą takich mechanizmów, jak podatki i systemy zbywalnych zezwoleń — powinna stać się centralnym elementem zestawu polityk. Mechanizmy wyceny pozwalają zazwyczaj na minimalizację kosztów w przypadku osiągnięcia planowanego celu i zachęcają do dalszego podnoszenia wydajności i wprowadzania kolejnych innowacji. Co ważne, większe wykorzystanie podatków związanych ze środowiskiem może odegrać rolę w przeprowadzeniu reformy podatkowej sprzyjającej rozwojowi, pomagając przenieść obciążenia podatkowe (lub przynajmniej ich część) z pełnego nieprawidłowości podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych oraz ze składek na ubezpieczenie społeczne. Podatki od energii i emisji CO₂ mogą także stać się naturalnym elementem szerszego pakietu konsolidacji budżetowej, stanowiąc atrakcyjną alternatywę dla podwyżek podatków z tytułu wynagrodzeń lub przychodów z działalności gospodarczej oraz dla cięć wydatków publicznych.

Nie w każdej sytuacji można zastosować instrumenty rynkowe. W niektórych przypadkach dobrze opracowane przepisy, aktywne polityki wspierające wykorzystanie technologii i dobrowolne działania mogą stanowić istotne uzupełnienie instrumentów rynkowych. Ponadto reakcja przedsiębiorstw i konsumentów na sygnały cenowe może być w wielu przypadkach wzmocniona za pomocą środków podejmowanych w oparciu o informacje, które kładą nacisk na konsekwencje szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu przez określone rodzaje działalności i słabą dostępność bardziej ekologicznych rozwiązań alternatywnych.

Zmiana struktury zysków w gospodarce jest jedynie częścią rozwiązania. Społeczeństwa polegają na instytucjach i technologiach, które są im znane. Stagnacja społeczna i gospodarcza może być tak silna, że nawet dość duże zmiany

w strukturze zysków nie zmienia utrwalonych zachowań. Duży potencjał innowacyjny jest kluczem do stworzenia możliwości pozwalających na przełomowe osiągnięcia i wypracowania nowych wzorców produkcji i konsumpcji. Innowacje mogą generować nowe źródła rozwoju, które będą lepiej odzwierciedlały pełną wartość kapitału naturalnego i pozwolą na zmniejszenie kosztów rozwiązywania problemów związanych z ryzykiem środowiskowym. Strategie rozwoju ekologicznego muszą wziąć pod uwagę następujące wyzwania stojące przed ekologicznymi innowacjami:

- Cena wielu środowiskowych efektów zewnętrznych jest zbyt niska lub nie została wcale ustalona. Konsekwencje występowania takich efektów zewnętrznych mogą nie być dobrze rozumiane. Przykładowo, cena uprawnień do emisji dwutlenku węgla może zachęcić do innowacji mających na celu rozwiązanie problemu zmian klimatycznych. Jednak obecny poziom tych cen jest niski, co powoduje powstanie luki.
- Zależność od obranej ścieżki i dominacja istniejących technologii oraz systemów mogą znacznie utrudnić nowym technologiom zaistnienie i konkutowanie na rynku, jak również ich dalszy rozwój. Dlatego też w niektórych przypadkach konieczne może być zapewnienie tymczasowego wsparcia. Instrumenty wsparcia innowacyjności należy starannie przygotować, tak aby sprzyjały powstawaniu i wdrażaniu wydajnych technologii, minimalizując jednocześnie ryzyko uzależnienia od jednej technologii, braku konkurencji czy wyparcia prywatnych inwestycji.
- Ograniczenia, przed którymi stają handel i inwestycje, mogą zahamować rozwój i rozprzestrzenianie się technologii ekologicznych na świecie. Niwelowanie tych ograniczeń przy jednoczesnym zapewnieniu skutecznej ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej jest istotną zachętą do rozwoju i szerzenia technologii oraz ułatwiania bezpośrednich inwestycji zagranicznych i licencjonowania.

Wprowadzanie bardziej ekologicznych rozwiązań związanych z rozwojem będzie także wymagało stworzenia nowej infrastruktury odpowiedniej dla technologii nowych generacji, szczególnie w takich dziedzinach, jak energia, woda, transport i sieci łączności. Inwestycje na rzecz infrastruktury ekologicznej pomogą uniknąć wystąpienia kosztownego efektu uzależnienia od mało wydajnych modeli rozwoju. Mogą one pobudzić rozwój gospodarczy i przynieść korzyści społeczne oraz zdrowotne. Dla gospodarek rozwijających się mogą stanowić możliwość przejścia bezpośrednio do nowych form rozwoju infrastruktury. Biorąc pod uwagę szeroko zakrojone inwestycje, które będą wymagane w większości krajów, konieczne będzie wykorzystanie zarówno finansów publicznych, jak i prywatnych, poprzez np. tworzenie partnerstw publiczno-prywatnych, korzystanie z kombinacji taryf i podatków, ułatwianie inwestycji głównym partnerom instytucjonalnym przez usuwanie barier prawnych i wyraźne sygnalizowanie polityki długoterminowej.

W ostatecznym rozrachunku sukces strategii rozwoju ekologicznego będzie zależeć od stworzenia dla podejmowanych działań zrozumiałych ram oraz zestawu spójnych kryteriów polityki gospodarczej i środowiskowej. Konieczne będzie opracowanie skutecznego systemu koordynacji między ministerstwami i poszczególnymi szczeblami rządowymi oraz interesariuszami spoza rządu, aby określić zestaw polityk odpowiedni dla warunków lokalnych. W wielu przypadkach utworzenie odpowiednich możliwości instytucjonalnych będzie kluczowym warunkiem dla integracji rozwoju ekologicznego z podstawowymi strategiami gospodarczymi i innymi politykami rządowymi oraz dla zapewnienia znaczącej roli instytucjom finansowym, gospodarczym i agencjom ochrony środowiska.

Płynna transformacja rynku pracy

Bardziej ekologiczny rozwój spowoduje powstawanie nowych miejsc pracy, w tym stanowisk dla pracowników wykwalifikowanych w zakresie nowej, innowacyjnej działalności ekologicznej. Niektóre miejsca pracy zostaną jednak zlikwidowane, dlatego też należy ułatwić przechodzenie pracowników z sektorów zmniejszających się do rosnących, takich jak te, które mają zastąpić działania zanieczyszczające środowisko czystszyimi alternatywami lub które dostarczają usługi w zakresie ochrony środowiska.

Polityka rynku pracy powinna koncentrować się na utrzymaniu możliwości zatrudnienia, a nie konkretnych miejsc pracy. Musi zapewnić pracownikom i przedsiębiorstwom możliwość szybkiego dostosowania się do zmian spowodowanych przekształcaniem gospodarki w kierunku ekologii, w tym do korzystania z nowych możliwości. Pomagając pracownikom w przenoszeniu się ze stanowisk w sektorach kurczących się na stanowiska w sektorach rozwijających się, może także zapewnić sprawiedliwy podział kosztów dostosowawczych związanych z transformacją (2). Konieczne będzie zdobycie nowych umiejętności, a to z kolei pociągnie za sobą zapotrzebowanie na odpowiednie polityki oświatowe. Na wiele z obecnych umiejętności nadal będzie istniało zapotrzebowanie, lecz mogą pojawić się rozbieżności i luki. Szkolenia i programy przekwalifikowywania będą kluczowym elementem polityki rynku pracy.

Skali procesu dostosowawczego nie należy przeceniać. Dla przykładu, znaczną redukcję emisji gazów cieplarnianych można osiągnąć przy jedynie niewielkim wpływie na tempo wzrostu zatrudnienia. Sytuacja na rynku pracy może się nawet poprawić, jeśli dochody z opłat za emisję dwutlenku węgla zostaną przeznaczone na promowanie popytu na siłę roboczą. Ponadto nie bierze się tu pod uwagę pozytywnego wpływu na zatrudnienie wynikającego z realizacji strategii wspierających źródła rozwoju ekologicznego.

Rozwiązywanie kwestii dystrybucji

Objaśnienie wpływu dystrybucji rozwoju ekologicznego będzie kluczowe dla uzyskania jego akceptacji społecznej. Powszechnie uważa się, że skutki dystrybucji niektórych instrumentów polityki będą w nieunikniony sposób regresywne. Niekoniecznie będzie miało to miejsce, lecz — o ile obawy te nie zostaną wzięte pod uwagę — można będzie zakwestionować akceptację społeczną niektórych kluczowych polityk.

Przykładowo, stopniowe wycofywanie dopłat do paliw kopalnych będzie miało pozytywny wpływ na środowisko i gospodarkę w szerszej perspektywie, ale na krótką metę może przynieść negatywne rezultaty dla niektórych krajów lub grup społecznych. Straty spowodowane wyższymi cenami paliw będą w niektórych przypadkach natychmiast widoczne i istotne, a korzyści gospodarcze, społeczne i środowiskowe pojawią się dopiero po jakimś czasie i będą rozproszone. Konieczne będzie wprowadzenie ukierunkowanych środków kompensacyjnych — szczególnie na rynkach wschodzących, w których określone społeczności są szczególnie narażone na koszty transformacji związane z dążeniem do bardziej ekologicznego rozwoju.

Międzynarodowa współpraca na rzecz rozwoju ekologicznego

Utworzenie globalnej architektury sprzyjającej rozwojowi ekologicznemu będzie wymagało szerszej współpracy międzynarodowej. Ustalenia ściślej regulujące zarządzanie powszechnymi dobrami publicznymi, szczególnie związanymi z różnorodnością biologiczną i klimatem, są kluczem do rozwiązania kwestii koordynacji i motywacji. Ustalenia konferencji klimatycznej w Cancun dotyczącej zmian klimatycznych dają nadzieję na postęp, lecz konieczne jest podejmowanie dalszych wysiłków. Motorem napędzającym rozwój i wzrost oraz motywacją do utrzymania jakości w kontekście ogólnosiwiatowym powinny stać się zwłaszcza przepływy finansowe.

Oficjalna pomoc rozwojowa (Official Development Assistance — ODA) może nadal odgrywać ważną rolę w tworzeniu sprzyjających warunków dla rozwoju ekologicznego, dając możliwość dofinansowywania obszarów, w których bodźce dla prywatnych inwestycji są ograniczone, a przepływy niewielkie, w tym poprzez budowę podstawowej infrastruktury oraz rozwój potencjału ludzkiego i instytucjonalnego. Należy zaakcentować potrzebę większej współpracy w dziedzinie nauki i technologii, podejmując działania mające na celu przyspieszenie rozwoju technologicznego i rozprzestrzenianie oraz rozwój możliwości badawczych w krajach rozwijających się.

Wzmoczone wysiłki mające na celu zwiększenie przepływów handlowych i inwestycji mogą wesprzeć rozwój oraz rozpowszechnianie technologii ekologicznych. Należy także zagwarantować, że perspektywy rozwoju krajów o niskim dochodzie nie zostaną zaburzone przez ewentualne efekty zewnętrzne ze strony handlu wewnętrznego i polityki inwestycyjnej. Niektóre kraje wyraziły obawę, że handel i inwestycje mogą ucierpieć, jeśli strategia rozwoju ekologicznego zostanie objęta polityką protekcjonizmu.

Protekcjonizm inwestycyjny wiązany z polityką rozwoju ekologicznego nie był wprawdzie jak dotąd poważnym problemem, lecz należy zachować czujność. Okrągły Stół ds. Swobody Inwestycji (Freedom of Investment Roundtable), któremu przewodniczy OECD, będzie nadal monitorował politykę inwestycyjną, aby zagwarantować, że nie stanie się ona zakamuflowanym narzędziem protekcjonizmu. Opublikowany niedawno raport z obrad zatytułowany „Harnessing Freedom of Investment for Green Growth” (Wykorzystywanie swobody inwestycji na rzecz rozwoju ekologicznego) ma na celu zapewnienie, że rządowa polityka ochrony środowiska i polityka inwestycyjna będą się wzajemnie wspierać. Został on zamieszczony w załączniku 2.

Monitorowanie postępu w kierunku rozwoju ekologicznego

Monitorowanie postępu w kierunku rozwoju ekologicznego powinno opierać się na zestawie wskaźników umożliwiających opis i śledzenie zmian: (i) wydajności wykorzystania walorów środowiska naturalnego i zasobów naturalnych; (ii) podstawy aktywów; (iii) wymiaru środowiskowego związanego z jakością życia; (iv) reakcji politycznych i możliwości gospodarczych. W towarzyszącym sprawozdaniu zatytułowanym *Towards Green Growth: Monitoring progress — OECD Indicators* (Na drodze do rozwoju ekologicznego: Monitorowanie postępu — wskaźniki OECD) dla każdej z tych grup zaproponowano listę wskaźników. Sprawozdanie jest w trakcie przygotowania, a prace nad nim będą kontynuowane w miarę napływania nowych danych i rozwoju pomysłów.

Dotychczasowe wnioski wskazują, że wydajność środowiska i zasobów rośnie. Istnieją wprawdzie znaczne różnice pomiędzy poszczególnymi krajami, lecz w przypadku wzrostu PKB i innych mierników wydajności nie bierze się z reguły pod uwagę roli, jaką w systemach produkcji odgrywają czynniki związane ze środowiskiem naturalnym. Lepsza wydajność środowiskowa nie idzie jednak w parze z całkowitą redukcją obciążenia środowiska czy zrównoważonym wykorzystaniem niektórych aktywów naturalnych.

Wskaźniki pozwalające na pomiar gospodarki ekologicznej należy uważnie interpretować. Jeśliby ocenić dzisiejszą gospodarkę ekologiczną jedynie na podstawie rozmiaru poszczególnych sektorów zaangażowanych w produkcję towarów i usług ekologicznych, jej rozmiary byłyby stosunkowo niewielkie. Jednakże możliwości gospodarcze, przedsiębiorczość i innowacje w połączeniu z rozwojem ekologicznym mogą być obecne we wszystkich sektorach przemysłu, dlatego ocena dokonana wyłącznie w oparciu o sektor ekologiczny zaniża znaczenie gospodarcze działalności związanej ze środowiskiem naturalnym.

Kolejne etapy strategii rozwoju ekologicznego

Aby osiągnąć sukces, do polityki rządowej należy włączyć krajowe strategie rozwoju ekologicznego. Organizacja OECD może wspierać ten proces na kilka sposobów. Ramy i wgląd w politykę, opisane w raporcie „*Synthesis Report*”, można dopasować do poszczególnych kontekstów narodowych. Mogą one także dostarczyć wskazówek dotyczących ciągłej analizy w postaci przeglądów krajowych. Takie działania dadzą możliwość dokonania dokładnej oceny sposobu, w jaki polityki ze sobą współdziałają (lub też nie) w kontekście wspierania rozwoju ekologicznego. Opracowywanie i udoskonalanie narzędzi polityki rozwoju ekologicznego, które towarzyszą tej strategii, może wspierać wprowadzanie polityk na poziomie krajowym.

Doświadczenia zdobyte w wyniku przeprowadzenia przeglądów krajowych oraz ogólnej oceny polityki mogą prowadzić do utworzenia analitycznych narzędzi, które pozwolą na identyfikację priorytetów politycznych właściwych dla danego kraju na podstawie analizy międzynarodowej, i zrozumienia, jakie działania są zgodne z dobrymi praktykami. Przydatna tu będzie ciągła praca nad wskaźnikami rozwoju ekologicznego i kwestiami pomiarów. Można wręcz powiedzieć, że z porównania wymienionych wskaźników z dostępnymi danymi porównywalnymi na szczeblu międzynarodowym wyłania się w tym momencie istotny plan pomiarów. W najbliższych latach OECD będzie pracować nad planem pomiarów, tak aby poprawić możliwości śledzenia drogi do rozwoju ekologicznego zarówno w krajach OECD, jak i w innych gospodarkach.

Należy także przeprowadzić kolejne analizy dotyczące kosztów i korzyści związanych z różnymi instrumentami polityki. Ponadto badania konkretnych kwestii i sektorów dadzą bardziej szczegółowy wgląd we wpływ, jaki rozwój ekologiczny wywiera na wiele obszarów. Wstępne priorytety dotyczą żywności i rolnictwa, sektora energetycznego, wody, różnorodności biologicznej, rozwoju współpracy oraz polityk dotyczących rozwoju poszczególnych miast i obszarów wiejskich.

Na zakończenie należy wspomnieć, że przyszłe prace OECD dotyczące rozwoju ekologicznego opierać się będą na bliższej współpracy z innymi organizacjami międzynarodowymi, w tym z agencjami ONZ, Bankiem Światowym i Global Green Growth Institute (Instytutem ds. Globalnego Rozwoju Ekologicznego) oraz innymi interesariuszami, aby ułatwić wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk oraz wspomóc promocję międzynarodowych ustaleń, które sprzyjają bardziej ekologicznemu rozwojowi zarówno w krajach rozwiniętych, jak i rozwijających się.

Uwagi:

(1) W tym konkretne polityki dotyczące innowacji omówione w raporcie *OECD Innovation Strategy* (Strategia innowacji OECD).

(2) W tym celu można wykorzystać wnioski z dokumentu *OECD Reassessed Job Strategy* (Zrewidowana strategia zatrudnienia OECD).

© OECD

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Są one dostępne bezpłatnie w internetowej księgarni OECD: www.oecd.org/bookshop

Dokładniejsze informacje można uzyskać, kontaktując się z Działem Praw Autorskich i Tłumaczeń w Dyrektoracie do Spraw Publicznych i Komunikacji: rights@oecd.org, faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej: www.oecd.org/rights/

